УДК 657:631:004

МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ НА ОСНОВІ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Корньова Вікторія,
здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Проаналізовано процес модернізації фінансового обліку в аграрних підприємствах України на основі цифрових інструментів. Визначено ключові бар'єри впровадження, диференціацію рівня цифровізації між великими та малими/середніми господарствами, а також специфічні можливості аграрного сектору для застосування цифрових технологій. Обґрунтовано роль організаційно-методичної складової облікової політики та внутрішнього податкового контролю в умовах воєнного стану. Розглянуто сучасні цифрові інструменти та їх вплив на ефективність облікових процесів. Запропоновано напрями подолання бар'єрів та підвищення адаптивності бізнес-процесів в умовах кризи.*
Ключові слова: *цифровізація, фінансовий облік, аграрні підприємства, ERP-системи, податковий контроль.*

У сучасних умовах глобальної конкуренції, невизначеності та воєнних викликів модернізація фінансового обліку в аграрних підприємствах України на основі цифрових інструментів набуває стратегічного значення. Цифровізація сприяє підвищенню ефективності, прозорості даних, мінімізації помилок та оперативному прийняттю управлінських рішень, що є ключовим для стійкості аграрного сектору. Водночас впровадження цифрових технологій стримується інфраструктурними, кадровими, фінансовими та регуляторними бар'єрами, що призводить до значної диференціації рівня цифровізації між великими та малими й середніми підприємствами. Дослідження аналізує проблеми, можливості та перспективи застосування сучасних цифрових рішень (ERP, Big Data, Blockchain, IoT, RPA тощо) у фінансовому обліку з урахуванням галузевої специфіки та національного контексту.

В Україні рівень цифровізації обліку суттєво диференційований: великі експортно-орієнтовані господарства широко використовують інтегровані ERP-системи (Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства), тоді як більшість малих і середніх підприємств продовжують покладатися на паперові документи та локальні програми – така нерівність призводить до низького ступеня автоматизації, зростання кількості помилок та ускладнення дотримання нормативних вимог [1, с. 45]. Загалом цифровізація обліку в аграрній сфері залишається перспективним, але вкрай нерівномірним процесом, що вимагає комплексного вирішення інфраструктурних, кадрових, фінансових і регуляторних проблем.

Організаційно-методична складова облікової політики сільськогосподарського підприємства для цілей оподаткування охоплює організацію роботи бухгалтерії з податкових операцій, формування реєстрів

податкового обліку, документообіг, порядок розрахунків з бюджетом, інвентаризацію бюджетних розрахунків, матеріальну відповідальність та зберігання податкової звітності й регістрів. Основне призначення системи внутрішнього податкового контролю полягає в наданні керівництву рекомендацій та інформації, отриманої під час перевірок, для ефективного виконання управлінських функцій та мінімізації податкових ризиків [2, с. 26]. В умовах воєнного стану та постійних змін у податковому законодавстві особливо актуальним стає не лише формальне дотримання вимог, а й проактивне використання внутрішнього податкового контролю як інструменту стратегічного управління. Для аграрних підприємств це означає необхідність регулярного оновлення облікової політики з урахуванням сезонності виробництва, ризиків втрати активів та можливостей державної підтримки.

Аграрна галузь має специфічні можливості для застосування цифрових технологій: контроль і управління біологічними процесами за допомогою геоінформаційних систем і точного землеробства, зниження трудомісткості, охоплення великих територій, автоматизація збору, переробки, виробництва та реалізації продукції; зростає залежність аграрних підприємств від оперативного отримання, аналізу та обробки великих обсягів інформації, що стимулює впровадження цифрового обліку – представлення даних у цифровому форматі з подальшою електронною обробкою та передачею [3, с. 85]. Цифровізація обліку забезпечує швидке виконання завдань з мінімальними помилками, ефективну підготовку звітності та покращує управлінські рішення для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Серед ключових сучасних технологій, що трансформують бухгалтерські та фінансові процеси, виділяють: Big Data (обробка великих масивів даних), Blockchain (розподілений реєстр для захисту інформації), IoT (Internet of Things), Microsoft Office 365, RTA (Real-Time Accounting), EDI (Electronic Data Interchange), XBRL (eXtensible Business Reporting Language), хмарні технології, RPA (Robotic Process Automation) та штучний інтелект; застосування Big Data в обліку вимагає горизонтальної масштабованості, відмовостійкості та врахування локальності даних; Blockchain гарантує захист від фальсифікацій і несанкціонованих змін; IoT автоматизує первинний облік, суттєво зменшуючи втрати продукції [3, с. 82-83]. Постійне оновлення цифрових компетенцій облікового персоналу відбувається через формальну освіту, підвищення кваліфікації, семінари, самоосвіту та професійні спільноти. Загалом цифровізація обліку в аграрному секторі сприяє мінімізації ризиків, підвищенню прозорості, ефективності та адаптивності бізнес-процесів в умовах невизначеності та кризи.

Отже, модернізація фінансового обліку в аграрних підприємствах на основі цифрових інструментів є важливим чинником підвищення ефективності, прозорості та стійкості аграрного сектору в умовах кризи та воєнного стану. Незважаючи на бар’єри (інфраструктурні, кадрові, фінансові, регуляторні), впровадження ERP, Big Data, Blockchain, IoT, RPA та інших технологій дозволяє оптимізувати облікові процеси, зменшити ризики та покращити

управлінські рішення. Особливо актуальним є регулярне оновлення облікової політики з урахуванням сезонності, ризиків втрати активів та державної підтримки, а також підвищення цифрових компетенцій персоналу. Подолання диференціації рівня цифровізації вимагає комплексного підходу: державної підтримки, інвестицій в інфраструктуру, освітніх програм та вдосконалення нормативної бази. У перспективі цифрова трансформація обліку стане ключовою конкурентною перевагою українського агробізнесу та сприятиме його інтеграції в європейський і глобальний ринки.

Список використаних джерел:

1. Digitalisation of accounting of agricultural enterprises: National and international experience / N. Potryvaieva and etc. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science.* 2024. Vol. 28 (4). P. 41–53. https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/4.2024.41.

2. Role of accounting and control system in taxation of agricultural enterprises under martial law / N. Potryvaieva and etc. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science.* 2025. Vol. 29 (2). P. 22–33. https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/2.2025.22.

3. Potryvaieva N., Kozachenko L., Nedbailo I., Nesterchuk I. Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*. 2022. Vol. 26(1). P. 79-88. https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8.

Abstract: *Analyze the modernization of financial accounting in Ukrainian agricultural enterprises based on digital tools. Key barriers to implementation (infrastructural, personnel, financial, regulatory) are identified, along with the differentiation in digitalization levels between large export-oriented farms and small/medium enterprises, as well as agriculture-specific opportunities for digital technology application. The role of the organizational-methodological component of accounting policy and internal tax control under martial law is substantiated. Modern digital tools (Big Data, Blockchain, IoT, RPA, cloud technologies, etc.) and their impact on accounting process efficiency are examined. Directions for overcoming barriers and enhancing business process adaptability in crisis conditions are proposed.*

Keywords: *digitalization, financial accounting, agricultural enterprises, ERP systems, tax control.*

Науковий керівник:
Потриваєва Н. В.,
докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет